

Sygn. akt VIII Ko 16/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w VIII Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Niezabitowska-Nowakowska

Protokolant: sekretarz sądowy Daria Batkowska

w obecności Prokuratora Andrzeja Józwicka

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2018r.

sprawy z wniosku K. I.

przeciwko Skarbowi Państwa

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za poniesioną szkodę i doznaną krzywdę wynikłe z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania stosowanego w postępowaniu karnym zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w z dnia 15 września 2016r r. wydanym w sprawie II K 823/15

na podstawie art. 552 § 4 kpk i art. 554 § 2 i 4 kpk

orzeka:

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz K. I. ur. (...) w miejscowości U. Nigeria syna J. i M. zd. N. kwotę 30000 (trzydzieści tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;

II. w pozostałej części wniosek oddala;

III. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt VIII Ko 16/18

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął wniosek pełnomocnika K. I., o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 111.250 zł tytułem zadośćuczynienia za stosowanie wobec K. I. niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania przez okres od dnia 10 sierpnia 2014 r. do dnia 23 grudnia 2014 r.

Pełnomocnik wnioskodawcy na rozprawie w dniu 24 lipca 2018 r., podtrzymał stanowisko zawarte we wniosku co do zasady precyzując, że wnosi o zasądzenie kwoty 11250 zł tytułem odszkodowania i kwoty 100000 zł tytułem zadośćuczynienia. Wnioskodawca K. I. przyłączył się do stanowiska swojego pełnomocnika.

Prokurator na rozprawie wniósł o oddalenie wniosku w całości co do odszkodowania, co do kwoty zadośćuczynienia wniósł o zasądzenie 6 tys. zł za każdy miesiąc tymczasowego aresztowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 10 sierpnia 2014 r. (sygn. akt II Kp 1945/14), zastosowano wobec K. I. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, tj. od dnia 08 sierpnia 2014 r. do dnia 08 listopada 2014 r. Środek ten był przedłużany kolejnymi postanowieniami sądu. Ostatecznie K. I. pozostawał tymczasowo aresztowany w sprawie w okresie od dnia 08 sierpnia 2014 r. do dnia 23 grudnia 2014 r.

Wnioskodawca w momencie zatrzymania był w związku konkubenckim i miał 3 miesięczne dziecko. Bezpośrednio po zatrzymaniu przebywał 3 dni na komisariacie policji, następnie w Areszcie Śledczym 4-osobowej celi dla palących. Sam był osobą palącą.

Wnioskodawca przed zatrzymaniem pracował na bazaru przy ul. (...), sprzedawał tam obuwie i ubrania. Otrzymywał wynagrodzenie wysokości 2000 – 2300 zł. Wynajmował w raz z konkubina mieszkanie przy ul. (...). Opłacał czynsz w wysokości 1600 zł. Przed zajściem w ciążę konkubina K. I. pracowała, jednakże po powzięciu informacji o jej stanie, przestała pracować. Wnioskodawca był jedynym żywicielem rodziny.

Wyrokiem z dnia 15 września 2015 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie w sprawie o sygn. akt II K 823/15 uniewinnił K. I. od czynu z art. 18 § 3 kk w zw. z art. 286 § 1 kk. Sąd Okręgowy w Warszawie sygn. akt X Ka 1561/16 wyrokiem z dnia 08 marca 2017 r. utrzymał w mocy powyższe orzeczenie.

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie: zeznań K. I. (k. 26 – 27v t. I), zeznań K. I. ,informacji z sytemu NOE-SAD (k. 8 t. I) oraz akt sprawy Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie o sygn. II K 823/15.

Sąd zważył, co następuje:

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy oraz treść przepisów regulujących uprawnienia do dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia, Sąd Okręgowy uznał, że aresztowanie K. I. w okresie od dnia 08 sierpnia 2014 r. do dnia 23 grudnia 2014 r. było niewątpliwie niesłuszne, przysługuje mu więc co do zasady roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie art. 552 § 4 k.p.k.

Oceniając tę kwestię, Sąd podzielił pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 roku – sygn. I KZP 27/99 opublikowanej w OSNKW 1999/11-12 poz. 72, która stanowi, iż odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (art. 552 § 4 k.p.k.), opiera się na zasadzie ryzyka. Niewątpliwie niesłusznym, w rozumieniu art. 552 § 4 k.p.k., jest takie tymczasowe aresztowanie, które było stosowane z obrazą przepisów rozdziału 28 Kodeksu postępowania karnego oraz tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejrzanego), powodujące dolegliwość, której nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a w szczególności, prawomocnego jej rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej. Przy czym, w orzecznictwie podkreśla się również, że na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. rekompensowane mogą być jedynie szkoda i krzywda, będące bezpośrednim następstwem niesłuszności zastosowanego środka przymusu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007r., V KK 61/2006).

Wnioskodawca pozostawał tymczasowo aresztowany w okresie od dnia 08 sierpnia 2014 r. do dnia 23 grudnia 2014 r. tj. przez okres ponad 4 miesiące. Wobec faktu, że postępowanie karne przeciwko K. I. zakończyło się uniewinnieniem, uznać należało, że jego tymczasowe aresztowanie było niewątpliwie niesłuszne. Wnioskodawca na tej podstawie nabył roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie za okres pozbawienia go wolności w związku z tymczasowym aresztowaniem.

Jak wyżej wspomniano Skarb Państwa z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania ponosi odpowiedzialność na zasadzie ryzyka. Odpowiedzialność ta aktualizuje się wówczas, gdy pozostają spełnione przesłanki określone w rozdziale 58 k.p.k., a osoba pozbawiona wolności rzeczywiście poniosła szkodę lub doznała krzywdy, która nie została zrekompensovana.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że samo żądanie K. I. oparte na treści art. 552 § 4 k.p.k., co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Rozważając wysokość zadośćuczynienia, Sąd brał pod uwagę cały szereg okoliczności, w tym czas trwania pozbawienia wolności, warunki jego odbywania, skutki, jakie wywołało ono dla dobrego imienia wnioskodawcy, negatywne przeżycia wiążące się z izolacją więzienną w tym także skutki dla zdrowia poszkodowanego. Sąd rozważał nadto te okoliczności, które wiążą się z aktualną sytuacją wnioskodawcy, a które mogłyby wskazywać, że niesłuszne pozbawienie go wolności oddziałuje na jego obecny status społeczny, czy zawodowy. Sąd baczył przy tym, by owo zadośćuczynienie było odpowiednie - stosownie do treści art. 445 § 1 k.c., który to przepis posiłkowo winien być stosowany w sprawach o ustalenie wysokości zadośćuczynienia.

Wnioskodawca K. I. przesłuchiwany przed tut. Sądem w dniu 24 lipca 2018 r. podał, że w czasie zatrzymania żył w związku konkubenckim i posiadał 3 miesięczne dziecko. Przebywał 3 dni na komisariacie policji i przez ten czas nie jadł, nie skarżył się na warunki izolacji. W czasie tymczasowego aresztowania przebywał w 4-osobowej celi dla palących. Zaznaczył, że też palił. W czasie pobytu w areszcie raz potrzebował pomocy medycznej, jednakże jej nie otrzymał, gdyż jego sytuacja była związana ze stresem, nie było związku zdrowotnego. Zeznał, że była jedna sytuacja, podczas której strażnicy użyli wobec niego przemocy fizycznej w postaci uderzenia pięścią w twarz. Dzięki interwencji innego osadzonego, K. I. został przeniesiony do innego rejonu. Zeznał, że przed zatrzymaniem pracował na bazarku przy ul. (...), sprzedawał tam obuwie i ubrania – była to jego działalność. Otrzymywał wynagrodzenie wysokości 2000 – 2300 zł. Wynajmował w raz z konkubiną mieszkanie przy ul. (...). K. I. opłacał czynsz w wysokości 1600 zł. Przed zajściem w ciążę konkubina K. I. pracowała, jednakże po powzięciu informacji o jej stanie, przestała pracować. Wnioskodawca podał, że był jedynym żywicielem rodziny.

Świadek K. I., zeznała, że K. I. był jedynym żywicielem w momencie jego aresztowania. Z powodu kłopotów finansowych nie mogła częściej spotykać się z K. I. na widzeniach w areszcie. Dodała, że po zakończeniu aresztu, K. I. nie uskarżał się na kwestie zdrowotne, jednakże uskarżał się, na podawane posiłki, przez co doprowadziło do zrzucenia wagi.

W ocenie Sądu zeznania świadków są szczerze, logiczne, wzajemnie się uzupełniają. Są spójne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci akt dołączonej sprawy Sądu Rejonowego Warszawa Śródmieście w Warszawie o sygn. akt II K 823/15

Analizując powyższe i rozważając wysokość zadośćuczynienia należnego wnioskodawcy Sąd uznał, że kwota 30.000 złotych, będzie kwotą adekwatną i uwzględniającą wszelkie okoliczności sprawy w związku z ponad czteromiesięcznym pobytem w warunkach izolacji.

Jak wynika z zeznań wnioskodawcy w trakcie stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania nie było żadnych szczególnych okoliczności wskazujących na ponadstandardowe dolegliwości jakie dotyczą każdą osobę pozbawioną wolności, aczkolwiek niewątpliwie wnioskodawca dotkliwie odczuwał rozłąkę z rodziną będącą w szczególnej sytuacji – narodziny dziecka.

W ocenie Sądu niewątpliwie okres ponad czterech miesięcy pozbawienia wolności, destabilizował życie wnioskodawcy. Jest faktem zrozumiałym, że z perspektywy subiektywnych odczuć osoby, która krzywd doznała, żadna kwota tak naprawdę nie będzie mogła być uznana za rekompensatę dostateczną, co jest zresztą wpisane z założenia w każdą próbę rekompensowania szkody niemajątkowej.

Uwzględniając wszystkie powyżej powołane okoliczności, a w szczególności długość stosowanego izolacyjnego środka,

Sąd uznał, że kwotą zadośćuczynienia adekwatną do stopnia doznanej przez wnioskodawcę krzywdy z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, będzie kwota **30.000 złotych**. Kwota ta zdaniem Sądu jest również adekwatna do możliwości finansowych Skarbu Państwa i nie stanowi również nadmiernego, nieuzasadnionego wzbogacenia wnioskodawcy. Mając powyższe na uwadze Sąd w pozostałej części oddalił wniosek

odnośnie zadośćuczynienia. W ocenie Sądu wnioskowana kwota 100000 zł tytułem zadośćuczynienia jest wygórowana i nie znajduje uzasadnienia w żadnych okolicznościach sprawy.

Niniejszą kwotę (30000 zł), Sąd zasądził na rzecz K. I. z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sąd oddalił również wniosek w zakresie zasądzenia kwoty 11250 zł tytułem odszkodowania.

Odszkodowanie to instytucja finansowa polegająca na wydaniu rekompensaty za uszczerbek powstały u osoby poszkodowanej na skutek zdarzenia wywołującego szkodę. Należy podkreślić, że wysokość takiego odszkodowania musi być adekwatna do rozmiarów powstałej szkody. Ponadto sąd ustalając wysokość odszkodowania musi mieć na uwadze, że odszkodowanie powinno pokrywać szkodę rzeczywistą oraz utracone korzyści tj. wszystko co poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby nie doszło do zdarzenia.

Kwotę odszkodowania należnego wnioskodawcy wyznacza różnica między stanem majątkowym jaki istniałby, gdyby poszkodowanego nie pozbawiono wolności, a stanem rzeczywistym w chwili odzyskania przez niego wolności. Pomiędzy tymczasowym aresztowaniem a szkodą musi istnieć adekwatny związek przyczynowy i ciężar jego udowodnienia ciąży na wnioskodawcy. Także przewidywane utracone korzyści (lucrum cessans) muszą mieć ścisły związek z faktem wykonywania izolacyjnego środka zapobiegawczego.

Jedną ze szkód objętych przepisami art. 552 kpk jest pogorszenie się położenia majątkowego wnioskodawcy wywołane uniemożliwieniem poszkodowanemu pracy zarobkowej przez okres tymczasowego aresztowania. Szkada tego rodzaju nie jest jednak sumą utraconych zarobków, lecz różnicą między stanem majątkowym jaki by istniał, gdyby poszkodowanego nie uwięziono, a stanem rzeczywistym w chwili odzyskania wolności. Różnica ta jednak, czy to w postaci ubytku lub braku przyrostu majątku, czy zwiększenia się zadłużenia, jest szkodą w rozumieniu art. 552 kpk w zw. z art. 361 § 1 i 2 kc tylko o tyle, o ile jest normalnym następstwem pozbawienia możliwości zarobkowania, a nie wynikiem innych przyczyn. Powstanie i rozmiar takiej szkody zależne jest od tego, czy i jakie poszkodowany miałby możliwości zarobkowe, gdyby pozostawał na wolności i w jakim zakresie byłby je rzeczywiście wykorzystał, jakie wydatki poniósłby na utrzymanie własne i rodziny, na potrzeby kulturalne, rozrywkę i inne; czy i ile poświęciłby na nie oszczędności lub zwiększenie trwałych składników majątku, na jakie mógłby być narażony straty.

Postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca był jedynym żywicielem rodziny. Zatem jego dochody w całości nie mogły być przeznaczane na powiększenie majątku. Nie należy zapominać, iż oprócz podstawowych kosztów utrzymania w postaci rachunków za gaz, prąd, dostawę wody, żywienia, w okresie kiedy wnioskodawca był tymczasowo aresztowany, do kosztów tych należały koszty wynajmu mieszkania. Wnioskodawca wskazał, że zarabiał 2000 – 2300 zł, natomiast koszt wynajmu wynosił 1600 zł. Przyznał, że przed zatrzymaniem chciał znaleźć lepszą pracę ale przeszkadzał mu brak znajomości języka polskiego. Analizując powyższe Sąd doszedł do przekonania, że wnioskodawca pozostając na wolności nie mógłby poczynić realnych oszczędności, a tym samym uznał, że w związku z zastosowaniem tymczasowego aresztowania w majątku wnioskodawcy nie powstała szkoda.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił wniosek w zakresie odszkodowania.

O kosztach postępowania, Sąd orzekł na podstawie art. 554 § 2 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji.